

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра спортивного туризму

Феленчак Ю.Б.

Техніка ведення екскурсій

Лекція з навчальної дисципліни

**„ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”
для студентів спеціальності 242 Туризм**

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
на засіданні кафедри
спортивного туризму
„30” серпня 2019 р. протокол № 1
Зав.каф _____ А.О.Кухтій

ТЕХНІКА ВЕДЕННЯ ЕКСКУРСІЙ

1. Поняття «техніка ведення екскурсій». Основні вимоги до техніки ведення екскурсій.
2. Організація роботи групи та екскурсовода.
3. Використання вільного часу в екскурсії.

1. Поняття «техніка ведення екскурсій». Основні вимоги до техніки ведення екскурсій.

До техніки ведення екскурсій ставиться ряд вимог, в число яких входять основні 12 пунктів:

1. Перевірка екскурсоводом необхідної документації
2. Знайомство з групою.
3. Розміщення групи біля об'єктів.
4. Вихід і повернення екскурсантів в автобус.
5. Пересування екскурсантів.
6. Місце екскурсовода.
7. Дотримання часу, відведеного на екскурсію в цілому й розкриття окремих підтем.
8. Техніка проведення розповіді при русі автобуса.
9. Відповіді на питання екскурсантів.
10. Паузи в екскурсії.
11. Техніка використання «портфеля екскурсовода».
12. Дотримання елементів ритуалу.

2. Організація роботи групи та екскурсовода.

Перевірка екскурсоводом наявності всієї необхідної документації для проведення екскурсій:

- затверджена методична розробка екскурсій;
- затверджена схема маршруту руху транспортного засобу або групи (при пішохідній екскурсії);
- матеріали «портфеля екскурсовода»;
- договір на екскурсійне обслуговування;
- список екскурсантів, завірений печаткою організації, яка замовила екскурсійне обслуговування.

Знайомство екскурсовода з групою. Екскурсовод, увійшовши в автобус, знайомиться з групою. Він вітається з присутніми, називає своє прізвище, ім'я, по батькові, екскурсійну установу, яку представляє, знайомить екскурсантів з водієм автобуса, тобто починає екскурсію вступом.

Розміщення групи біля об'єктів

При розробці екскурсій, як правило, визначається кілька варіантів розміщення групи для спостереження екскурсійного об'єкта. Робиться це на той випадок, коли місце, визначене методичною розробкою, зайнято іншою групою або коли сонячні промені світять в очі, заважаючи оглядати об'єкт. У

жаркий час використовують можливості для розташування груп у тіні. На випадок дощу передбачається варіант розміщення екскурсантів під дахом, під кроною дерев. В окремих випадках методика вимагає, щоб для огляду об'єкта було обрано кілька точок спостереження:

- здалеку, якщо об'єкт показується разом з навколишнім середовищем або іншими об'єктами;
- ближня, якщо аналізуються окремі деталі будинку, спорудження, місцевості, об'єкта природи.

При одночасному розташуванні декількох груп в одного об'єкта між ними повинна бути збережена така відстань, щоб один екскурсовод своєю розповіддю не заважав іншому, щоб одна група не заслоняла інший об'єкт спостереження.

Вихід й повернення екскурсантів в автобус. До виходу екскурсантів потрібно заздалегідь готувати. На зупинках, де передбачений вихід екскурсійної групи, екскурсовод виходить першим, показуючи приклад групі й визначаючи напрямок її руху до об'єкта. А дочекавшись коли приблизно половина групи вже вийшла, починає рух до об'єкта, тим самим кваплячи вихід іншої частини групи.

У тих випадках, коли в екскурсіях улаштовуються інші зупинки, наприклад, санітарні або для придбання сувенірів, екскурсовод повідомляє точний час (година й хвилини) відправлення автобуса. При посадці групи в автобус екскурсовод стоїть праворуч від входу й перераховує екскурсантів, які входять у салон. Робиться це непомітно. Переконавшись у тому, що зібралися всі учасники екскурсії, він входить в автобус останнім і подає умовний знак водієві про початок руху.

Пересування екскурсантів. Пересування екскурсантів здійснюється тільки групою. Місце екскурсовода - у центрі групи, кілька людей ідуть попереду, більша частина поруч, інші – за екскурсоводом. Важливо, щоб група не розтягувалася: відстань між її головною частиною й тими, хто йде останніми, не повинна перевищувати 5-7 метрів. Темп руху групи залежить від її складу, рельєфу місцевості, небезпечних зон та ін.

Місце екскурсовода. Екскурсовод в автобусі повинен займати таке місце, звідки йому добре видні ті об'єкти, про які мова йде на екскурсії, але щоб у полі його зору перебували й всі екскурсанти. Як правило, це спеціально відведене переднє сидіння поруч з водієм. Стояти екскурсоводові при русі автобуса (так само, як і екскурсантам) не дозволяється з метою безпеки.

На пішохідній екскурсії екскурсовод повинен розташовуватися напівобернувшись до об'єкта. Проведення показу об'єктів вимагає, щоб вони перебували перед очима екскурсовода, адже він аналізує їх на основі своїх зорових вражень. Це особливо важливо в замських екскурсіях, коли екскурсовод під час руху автобуса, сидячи на своєму місці спиною до екскурсантів, дивиться в переднє скло автобуса й розповідає про те, що вже бачать або ось-ось побачать екскурсанти.

Дотримання часу, відведеного на екскурсію в цілому й розкриття

окремих підтем. Точний час, відведений на розкриття кожної підтеми, вказаний у методичній розробці. Нерідко екскурсія з причин, що не залежать від екскурсовода, значно скорочується за часом. В екскурсовода залишається один вихід – скорочувати час, відведений на розкриття теми, але все головне в темі екскурсії.

Техніка проведення розповіді при русі автобуса. Розповідь під час руху в автобусі повинна вестися екскурсоводом тільки через мікрофон. Якщо устаткування погано функціонує або мікрофон взагалі відсутній, екскурсоводу вести розповідь під час руху даремно. У цьому випадку матеріали про найближчу ділянку маршруту екскурсовод дає до початку руху, а в ході руху повідомляє тільки назви об'єктів або місцевості. При наявності важливих об'єктів або населених пунктів необхідно зупинити автобус, виключити двигун і тільки після цього давати пояснення.

Відповіді на питання екскурсантів. В екскурсійній практиці склалася певна класифікація питань. Вони підрозділяються на чотири групи:

- питання екскурсовода, на які відповідають екскурсанти;
- питання, поставлені в ході розповіді, на які відповідає екскурсовод;
- риторичні питання, які ставляться для активізації уваги екскурсантів;
- питання, що задаються учасниками екскурсій за темою.

Перші три групи питань пов'язані з методикою проведення екскурсій і тільки четверта група питань має відношення до техніки проведення екскурсій. Головне правило роботи з такими питаннями – не слід переривати розповідь і давати негайну відповідь на них, не потрібно також відповідати на питання по завершенні кожної з підтем. Екскурсоводові слід відповідати на питання не в ході екскурсії, а по її закінченні. Тому, роблячи вступ до теми, екскурсовод повідомляє своїх слухачів про такий порядок відповідей на питання.

Паузи в екскурсії. Екскурсовод не повинен говорити безупинно. Між окремими частинами розповіді, розповіддю й екскурсійною довідкою, логічним переходом і розповіддю про об'єкт і події, з ним зв'язані, повинні бути невеликі перерви.

Паузи в заміських екскурсіях поєднуються з відпочинком, що відповідно до існуючого порядку надаються екскурсоводові – 15 хвилин після закінчення кожної години роботи (для екскурсовода година ведення екскурсії дорівнює 45 хвилинам). Цей відпочинок може бути підсумований і використаний екскурсоводом наприкінці екскурсії. В екскурсіях можуть бути також паузи - вільний час, використовуваний для придбання сувенірів, друкованої продукції, угамування спраги, а також для санітарних зупинок у тривалих екскурсіях.

Техніка використання «портфеля екскурсовода». Кожний експонат – фотографія, малюнок, репродукція картини, портрета, креслення, копія документа – має свій порядковий, номер. Це визначає послідовність демонстрації даного експоната екскурсантам. Експонат може бути показаний екскурсоводом з його робочого місця. Передача в руки екскурсантів

експоната по рядах для більше докладного ознайомлення не рекомендується й може бути використана для заповнення пауз при транспортних екскурсіях.

Дотримання елементів ритуалу. Елементи ритуалу в екскурсіях присутні при відвідуванні меморіалів, цвинтарів, поховань та ін. Екскурсовод повинен сам знати правила поведінки на таких об'єктах і повідомити про їх екскурсантів, підкресливши значення дотримання ритуалу при відвідуванні подібних місць. Особливо дотримується ритуал при відвідуванні культових об'єктів різних конфесій. При цьому від екскурсантів потрібно не тільки дотримання особливих правил поведінки, але й певної форми одягу (іноді макіяжу для жінок), про що учасники екскурсії повинні бути обов'язково сповіщені заздалегідь.

Рекомендована література

Основна:

1. Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство : навч. посіб. / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська – К. : Альтерпрес, 2012. – 444 с.
2. Організація екскурсійної діяльності. Опорний конспект лекцій. Укладач О.О. Каролоп.- К.: Видавничий центр КНТЕУ. - 2002. – 45 с.
3. Покоłodна М.М. Опорний конспект лекцій з дисциплін «Екскурсознавство» «Організація екскурсійних послуг» (для студентів спеціальності 7.050201 – «Менеджмент готельного курортного і туристського сервісу» і 6.050400 – «Туризм») / ХНАМГ, Уклад.: – Х.: ХНАМГ, 2007. – 80 с.

Допоміжна:

1. Екскурсійна діяльність в питаннях і відповідях // Новини туристського бізнесу. – 2006. – №14 (64). – С.10-11.
2. Чагайда І. М., Грибакова С. В. Екскурсознавство. Навчальний посібник. – К.: «Кондор», 2004. – 204 с.